एकाइ ४ · सामाजिक समस्या र समाधान

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क २८

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ मुख्य शब्द

ज्ञान · ३

१. बालश्रम
२. अन्धविश्वास
३. बेरोजगारी
४. द्वन्द्व
५. दोहोरो सञ्चार
६. समभाव

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ चित्रको नामाङ्कन

बोध · २

१. विवाद रिस, झगडा
२. कुराकानी, समभाव र मध्यस्थताले
३. द्वन्द्व लामो मनमुटाव, गुट
४. समाधान मेलमिलाप

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

३ ठिक कि बेठिक?

ज्ञान · २

i. ✓ **ठिक**
ii. ✗ **बेठिक:** नेपालमा केटा र केटी दुवैको विवाह गर्ने उमेर २० वर्ष पुगेको हुनुपर्छ।
iii. ✗ **बेठिक:** धेरै मानिस एउटा पक्षमा भए पनि त्यो पक्ष सही नहुन सक्छ। दुवैको कुरा सुनेर र तथ्य बुझेर मात्र निर्णय गर्नुपर्छ।
iv. ✓ **ठिक**

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ अति छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ कुनै विषयमा व्यक्ति वा समूहबिच विचार र बुझाइ नमिल्नु भनी लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ बालबालिकालाई पढ्ने र खेल्ने उमेरमा ज्याला वा अरू कुनै कारणले कामदारका रूपमा काममा लगाउनु भनी लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ सबैलाई एउटै नजरले हेर्ने र कसैको पक्ष वा विपक्षमा नलाग्ने भावना भनी लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** — प्रयोग · १

✓ वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय, बालक्लब, आमा समूह, युवा क्लब, प्रहरी चौकी वा सहकारी जस्ता कुनै दुई संस्थाको नाम लेखेमा।

ङ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ धारा २४ लेखेमा।

च. **अङ्क विभाजन** — बोध · १

✓ असल सामाजिक चलन (सामाजिक समस्या होइन) भनी लेखेमा।

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

छ. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · १**

✓ दुवै समूहको सहमतिमा दिन बाँडेर पालैपालो खेल्ने तालिका बनाउने भनी लेखेमा।

ज. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · १**

✓ शिक्षक, बालक्लब वा वडा कार्यालयलाई खबर गर्ने वा बाल हेल्पलाइन १०९८ मा फोन गर्ने भनी लेखेमा।

झ. **अङ्क विभाजन** **ज्ञान · १**

✓ व्यक्ति वा समूहबिचको विवाद अन्त्य गर्न गरिने प्रयास भनी लेखेमा।

५ छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ पीडित र घरका बालबालिकामा डर, बेचैनी र मानसिक तनाव हुन्छ, बालबालिकाको पढाइमा मन लाग्दैन भनी लेखेमा।

✓ परिवारमा माया र विश्वास घट्छ, बुढाबुढीको हेरचाह छुट्छ वा परिवार नै बिखण्डित हुन सक्छ भनी लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** **ज्ञान · २**

✓ सानैदेखि असल बानी र सामाजिक नियम सिकाउने, वा छोराछोरीको आनीबानी र साथीसङ्गतबारे जानकारी राख्ने जस्ता कुनै एक भूमिका लेखेमा।

✓ अभिभावक आफैँ रक्सी, जुवा र हिंसाबाट टाढा रहेर राम्रो उदाहरण बन्ने, वा छोरा र छोरीमा भेदभाव नगर्ने जस्ता अर्को कुनै एक भूमिका लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ दोहोरो सञ्चारले दुवै पक्षलाई आफ्ना सबै कुरा भन्ने मौका दिन्छ, वा मध्यस्थकर्ताले प्रतिप्रश्न गरेर सही सूचना पाउँछ भनी लेखेमा।

✓ कुराकानीले गलतफहमी हटाउँछ र एकअर्कालाई बुझ्न सघाउँछ, वा सही सूचना भए मात्र राम्रो समाधान हुन्छ भनी लेखेमा।

६ लामो उत्तर

अङ्क विभाजन **बोध · ४**

✓ माया ममताको कमी, अनावश्यक खर्च वा व्यक्तिगत रुचि र आनीबानी नमिल्नु जस्ता कुनै एक कारण लेखेमा।

✓ सदस्यबिच भेदभाव, गलत सूचना, पुस्ताको अन्तर वा रक्सी र लागुपदार्थ सेवन जस्ता अर्को कुनै एक कारण लेखेमा।

✓ परिवारका सबै सदस्य आपसमा खुलेर कुरा गर्ने वा नबुझेका कुरा प्रस्ट पार्ने जस्ता कुनै एक उपाय लेखेमा।

✓ ठुलाले सानाको र सानाले ठुलाको कुरा सुन्ने, भेदभाव नगर्ने वा सबैलाई मान्य हुने उपाय सहमतिमा खोज्ने जस्ता अर्को कुनै एक उपाय लेखेमा।

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

७ सोच्नुहोस्

उत्तर **उच्च दक्षता · २**

गरिब परिवारले आम्दानीका लागि बालबालिकालाई काममा लगाउँछन्। यसरी गरिबीले बालश्रम बढाउँछ। तर काम गर्ने बालबालिकाको पढाइ छुट्छ। ठुलो भएपछि उनीहरूसँग सिप र शिक्षा नहुँदा राम्रो आम्दानी हुने काम पाउँदैनन्। त्यसैले उनीहरूका परिवार पनि गरिब नै रहन्छन्। यसलाई **गरिबीको दुष्चक्र** भनिन्छ। यो चक्र तोड्न बालबालिकालाई विद्यालय पठाउनु र अभिभावकलाई रोजगारी दिनु दुवै चाहिन्छ।

अङ्क विभाजन

- ✓ गरिब परिवारले आम्दानीका लागि बालबालिकालाई काममा लगाउँछन्, त्यसैले गरिबीले बालश्रम बढाउँछ भनी लेखेमा।
- ✓ काम गर्ने बालबालिकाको पढाइ छुट्छ र ठुलो भएपछि सिप र शिक्षा नहुँदा राम्रो काम पाउँदैनन्, त्यसैले गरिबी कायमै रहन्छ भनी लेखेमा।

८ क्रियाकलाप: हाम्रो समुदायका समस्या

(अङ्क नदिइने)

विद्यार्थीले पाउनुपर्ने नतिजा

समस्या ठाउँअनुसार फरक हुन्छन्: मद्यपान, जुवातास, घरेलु हिंसा, छोरा र छोरीमा भेदभाव, छुवाछुत, बालविवाह, दाइजो प्रथा, अन्धविश्वास आदि। हरेक समस्याको कारण (चेतनाको कमी, अन्धविश्वास, गरिबी, बेरोजगारी), असर र समाधानका उपाय (जनचेतना, रोजगारी सिर्जना, कानुनको पालना, मेलमिलाप) मिल्नुपर्छ। कसैको नाम लेख्नुहुँदैन।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	**जम्मा**
अङ्क	१२	११	३	२	**२८**

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking